

מסורת הש"ס

(א) וְזֵיל אֶיִלָּן, (ב) בַּיֵּץ קֵי, ע"ש, (ג) לַעֲלֵי קֵיב, שבת קי"ה, ע"ש, (ד) וְלַעֲלֵי קֵיב, (ה) וְלַעֲלֵי עֵינִי, (ו) סֵפֶה בְּגוֹת, (ז) וְעֵי בְּפִיּוֹת רַעֲבָנִים בֵּץ לֹא: ד"ה צי המוה וע"ש וְלֹא, (ח) כֹּל מִלֵּי, (ט) וְכַסּוֹת מִגִּיד, (י) וְשִׁבְיָא, (יא) וְנִבְצֵי קֵי, מִפֵּי רִיחַ עֵינַי ע"ש בְּחוֹ ד"ה וְלֹא, (יב) וְד"ה אֶמְרוּ, (יג) וְלַעֲלֵי קֵי, (יד) וְעֵינִי מְהַסְּרָא בְּמִדּוּשֵׁי הַלְבוּשׁ,

הגהות הב"ח
(ה) נ"ב משום ממון רה"א:

גליון הש"ס
נ"ב ד"רש מתא אביא, ע"י חוס' ב"צ דף ק"ך, ד"ה וְלֹא תימא:

מוסף רש"י
ושקול אגרא. כלומר הפשיטה בשוק בשכר לעין כל ואין כלל חילול השם כלל, ולא קרינא ביה ומשערי אהנו מות, דדרשין ליה במסכת שבת (קדף) צמ"ח ע"ש רצב על בגדו, אכל לעשות מלאכה להפסיק און גנאי (ושב"ס ב"ב ק"י), ולא חימא בהנא אגרא. כון א"י חשוז וגנאי לי הדבר (שם). אמר רב פפא אי לא דרמאי שיכרא, רב פפא מוכר שכר צ"מ כדאמר נחמאי נשך (צ"מ סה). טרשא דרב פפא שכלא לא פסיד (ברכות דד). ועשה שבתך חול ראל תצטרך לברייתו, לא יעיל על אחריס כבוד שבתו (שבת קי"ח).

גוייטא. כשהולכין במצואות שבילי כרמים וסוסין משתמטין מכלאן וזורחין ביישוב אמו ודברי להו: **שראשא אסיא**. רופא ואמרי לה ת"מ ותריייה חד טעמאל: **סוסיא**. משום דהוא נטירותא בקרתא מאויזים ומגנבים: **ולא סינכס פרי**. נשים שמא תמיעננה עליך רעה: **נסיב סלת**. שאם תמיעננה השלישית מגלה לך: **פשוט נבילתא**. הפפט עורה: **סלקא לאגרא שירוסך בהדך**. כשתאל לדרך אפי' קרובה לא ומזונותיך עמך: **מאה קרי צוואה סוסי כנפוך להוו**. אפילו המזונות צול אעפ"כ הוליאם עמך: **לא שסאי סמא**. לא תלמד לשמות סמים מפני שמקצב להון ווסת ויהא לך שאלך ותפזר מעות. ל"א לא תהא רגיל לשמות סממנים כדאמר (לעיל מ:): (כחלוה שקייני) דמעלי להאי קשה להאי: **לא ששוור ניגרא**. פסיעה גסה שנוטלת מאור עינים: **ולא טעקר כלא**. שן ממש משום חולי: **דמלכוסיייה אחורי אוזנייהו קיימי**. כלומר עתידין לגדל ותגדל אימתן וינקמו ממך: **אדחלא על כרעך צנין זנין**. צנוד שחול על רגליך כשצאת מן הדרך מכור מה שהצאת כדי שמחזור ותקנה ותציא: **שרי כיסך ופתח שקך**. כלומר תקבל תחלה המעות ותנס כפיסך ואח"כ פתח השק ותן התצווה ללוקחים: **קצא מארעא** ולא כורא מאיגרא. כלומר טוב לייך למקוס קרוב ולהשתכר מעט מלהשתכר הרבה צמדיית הים: **סמרי צחלווך לני סודנא רהוט**. אם יש לך תמרים צאוחו כלי שנותנים צו תמרים רוך מיד לצית עושה שכר לעשות מהן שכר שאם תממין תאכלס בין כך וצין כך ותפסיד: **מאי סודנא**. למה נקרא שם השכר סודנא: **סוד נאה**. ע"ה עוזה היא שהרי מתעשרין הימנה: **וגמילות חסדים**. יכול לתת מתנה לעניים ולעשות זדקה וחסד: **כל אגב גביא צעיא**. כל דבר שצריך לכתוב שטר עליו כגון מלוה ואמנה צעיא גביא כלומר עדיין עומד הוא לגבות ויש לו טורח צו: **מעוט רעות**. כלומר אל תהא רגיל לעשות בית צפרהסיא במקום מגולה: **זוחא זוחא**: לא צאחונה. שאם תנס תכנס לצית צראשונה: **אל תרצה נגנות**. כלומר אל תהא רגיל לעשות דבריך צפרהסיא במקום מגולה: **משום מעשה שהיה**. דוד וצת שצ"ע: **משום ממון**. שמצוה לו ממון: **רווך**. פנוי: **ממעל הגג**. משום ממון. שמצוה לו ממון: **דמשייר מקידושא**. שיש לו מעט יין ומנוע שמיימו בשביל הדללה: **רווך**. פנוי:

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים ק"ג

וְלֹא תִימָא כְּהֵנָּה אַנְּא. פירשמי צאלו עוברין (לעיל דף טו: ט): **אמר רב פפא אי לאו דרמאי שיכרא לא איצתרי**. ובשילהי אלו עוברין (שם) קאמר רב פפא אי לאו דנסיבי כהנמא לא איצתרי י"ל דהא והא גרמא ליה:

עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות. והא דאמרין צ"ב דצ"ה (דף טו:): **דצחולא שבת וימים טובים אס פומת פומתין לו היינו צלו אס יש לו: דמשייר מקדושא לאברלתא**. שמוע שמיימו בשביל הדלה ומימה דהא דוקא פ קידוש לילה קודם לכיבוד יוס אכל הדלה אינה קודמת פ ומפרש מורי הר"י דקידוש יוס קרי כיבוד יוס והכי אימא צירושלמי פרק שלשה שאלו רבי יוסי צסס רבי יעקב צ"ר אלא איזוהי כיבוד יוס צפה"ג:

שראשא
ולא תקנא בחיויא ולא תקנא בארמאה תנו רבנן ג' אין מתקנאין בהן ואלו הן נברי קטן ונחש קטן ותלמיד קטן מ"ט דמלכותייהו אחורי אוזנייהו קאי א"ל רב לאיבו בריה טרחי כך בשמעתא ולא מסתייע מילתא תא אגמרך מילי דעלמא אדחלא אכרעך ובינך זבין כל מילי זבין ותחרט בר מחמרא דובין ולא תחרט שרי כיסך פתח שקך קבא מארעא ולא כורא מאיגרא תמרא בחלווך לבית סודנא רהיש ועד כמה אמר רבא עד תלתא סאה אמר רב פפא אי לא דרמאי שכרא לא איצתרי א"ל רבא אי לא דרמאי שכרא לא איצתרי מאי סודנא אמר רב חסדא סוד נאה וגמילות חסדים אמר רב פפא כל אגב גביא בעי כל אשראי ספק אתי ספק לא אתי ודאתי מעות רעות נינהו ג' דברים א"ל יוחנן משום אנשי ירושלים כשאתה יוצא למלחמה אל תצא בראשונה אלא תצא באחרונה כדי שתכנס בראשונה ועשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות (והוי משתדל עם מי שהשעה משחקת לו (א"ר) שלשה דברים א"ל יהושע בן לוי משום אנשי ירושלים אל תרבה בגנות משום מעשה שהיה בתך בגרה שחרר עבדך ותן לה והוי זדיר באשתך מחתנה הראשון מ"ט רב חסדא אמר משום ערוה רב כנאא אמר משום ממון (ב) הא והא איתגהו אמר רבי יוחנן שלשה מנוחלי העוה"ב אלו הן הדר בא"י והמגדל בניו לתלמוד תורה והמבדיל על היין כמוצאי שבתות מאי היא דמשייר מקידושא לאברלתא א"ל יוחנן שלשה מכרזי עליהן הקב"ה בכל יום על רווח הדר בכרך ואינו חושא ועל עני המחזיר אבירה לבעליה ועל עשיר המעשר פירותיו בצינעה רב ספרא רווח הדר בכרך הוא

דפרע להו נהליהו זוחא זוחא: לא צאחונה. שאם תנס תכנס לצית צראשונה: אל תרצה נגנות. כלומר אל תהא רגיל לעשות בית צפרהסיא במקום מגולה: משום מעשה שהיה. דוד וצת שצ"ע: משום ממון. שמצוה לו ממון: רווך. פנוי: תני

רשב"ם

גוייטא. כשהולכין במצואות שבילי כרמים וסוסין משתמטין וזורחין ביישוב: **דרישא אסיא**. רופא (פ) מפני שטרוד צרפואותו ואינו עוסק בצרכי ליבור: **ולא תדור במאה דלא לניץ צה סוסיא**. כלומר שאין צה סוס משום דהוי נטירותא דקרתא מגנבי לרדוף אחריהן ולתופשן: **ולא סנכוס תרסי נשי**. שלא תמיעננה עליך רעה: **נסיב סלת**. שאם תמיעננה השמים השלישית מגלה לך: **פשוט נבילתא צווקא**. פשוט עורה בשכר: **סלקא לאגרא שירוסך צידך**. כשתאל לדרך אפי' במקוס קרוב ומזונותיך עמך: **מאה קרי צוואה סוסי כנפוך להו**. אפילו המזונות צול יהיו עמך: **לא שסאי סמא**. אל תשתה סמים מפני שנקצב להם ווסת ויהא לך שאלך ותפסיד מעות ואפילו לרפואה לא תישתי אס אפשר לרפואה אחרת: **לא ששוור ניגרא**. פסיעה גסה נוטלת מאור העינים. וא"ת דמפרשי ניגרא אמת המים ורגילין בני אדם לקפוח מעבר זה לעבר זה לקצר דרכן: **לא טעקר כלא**. שן ממש משום חולי: **דמלכוסיייה אחורי אוזנייהו קיימי**. כלומר עתידין ליגדל ותגדל אימתן וינקמו ממך: **אדחלא אכרעך וצנין זנין**. צנוד שחול על רגליך כשצאת מן הדרך מכור מה שהצאת כדי שתחזור מהרה ותקנה ותציא ותמכרנו: **זבין ותיחרט**. כלומר אס יוקיר יכול אמה להמחרט על שמהרת למכור: **צר מההא**. שמא אילו לא מכרו היה ממחין: **שרי כיסך ופתח שקך**. קבל המעות תחלה ותנס בתוך כיסך ואח"כ פתח השק ותנס ללוקח: **קצא מארעא** ולא כורא מאיגרא. מוטב שילך למקוס קרוב ולהשתכר דבר מעט מלהשתכר הרבה במקוס רחוק: **סמרי צחלווך לני סודנא רהוט**. אם יש לך תמרים צאוחו כלי שנותנים צו תמרים מהר לעשות מהם שכר שאם תממין תאכלס זבין כך וצין כך ותפסיד: **מאי סודנא**. למה נקרא שכר סודנא: **סוד נאה**. ע"ה עוזה היא שהרי מתעשרין הימנה: **וגמילות חסדים**. יכול לתת הימנה לעניים ולעשות מהן זדקה וחסד ששרי אין צה קין גדול: **כל אגב גביא צעיא**. כל דבר שצריך לכתוב שטר עליו כגון מלוה ואמנה צעיא גביא כלומר עדיין עומד הוא לרץ לגבות ויש צו טורח: **מעוט רעות**. דפרע ליה נהליהו זוחא זוחא: **כדי שפנס צראשונה**. אם תנס: **אל תרצה נגנות**. כלומר אל תהא רגיל לעשות דבריך צפרהסיא במקום מגולה: **משום מעשה שהיה**. דוד וצת שצ"ע דכתיב (שמואל ב' ז') וירא (והנה) אשה רוחלת מעל הגג: **משום ממון**. שמצוה לו ממון: **דמשייר מקידושא**. שיש לו מעט יין ומנוע שמיימו בשביל הדללה: **רווך**. פנוי:

עין משפט נר מצוה

סח א מ"י פ"י מהלכות תמנות עייס הלכה י"ז טור ש"ע י"ד סימן רנה סעף א: ב (טור א"ח סי' נ"ז):

רבינו הנאל

אמר ליה רב לרב כהנא הפוך נבלה ולא תהפוך במילי. נטוש נבלה ושקול אגרא, ולא תימא אגרא ברבא רבא וילא בי מילתא. סלקת לאיגרא שירותוך בהדך, כלומר כבר סעודתך תהיה, עמך קרי בוזוא במתא, ודומין לך קרא בשדה, אל תחול בו אלא הביאנו בידך. אמר ליה רב לחייא בריה לא תשתה סמא, דמתנהו גופך בהאי, ולא תשוי באיגרא, כי המעלות במחשיות הגוף, ואל תעקר ככא מפני העין. פי, ככא המכסת (שבפח) והוא אלצרט בלשון ישמעאל וכתיבי ובטלו הטורחות וכו' (מ"י) עטו, כלומר, אם יכאב לך שם תעקרוהו שאם תכחש עיניך, ואל תקני בחיאי ולא בארמאה, שמא יפגעו בך, ולא תשוור ניגרא. אמר ליה רב לאיבו בריה, טרחי כך בשמעתא ולא אסתייע מילתא, תא אגמרך מילי דעלמא, אדחלא דארמא, פי' בעירוז אבק הדרך על רגליך קודם שתרבהם, זבין זבין כל מילי זבין ואיחרט וכו'. שלשה דברים צוה ר' יהושע. אל תרבה בגנות משום מעשה שהיה, מעשה דדרו שעלה על הגג וראה בת שבע ושלה ולקחה. ובתך בגרה הוי זדיר באשתך מחתנה הראשון, או בעירוה או בממון. א"ל יצחק שלשה מנוחלי העוה"ב, הדר בארץ ישראל והמגדל בניו לתלמוד תורה והמשייר יין מן הקידוש כדי להבדיל עליו. שלשה הקב"ה מכרזו עליהן. על רווח הדר בכרך, כגון ר' יהושע ור' חנינא דהוי יתבי בשוק של זונות ולא מדלי עיניהו ומסתכלי בהו, וכד משתבעי אמרי הכי, בחיי רבנן קדישי ארעא, ועל העשירי המעשר פירותיו בצניעה, ועל עני המחזיר אבדה לבעלה. רב ספרא רווח הדר בכרך הוה כ"ר.